Број 27. У Новом Саду, у среду 6. фебруара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 кр. за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.
Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „За таве“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Последњи фишек.

Откако су се приближили избори за хрватско-славонски сабор, хрватске коалиционашке странке изгубише главу. Већ не знају шта раде Виде коалиционашки кандидати, да им не цветају руже, јер „све што ближе Нишу, све то горе пишу“. Што су коалиционашке странке дошле у овај невгодан положај, саме су криве. Народ се уверио о њиховој неискреној и будаластој политици, па им окреће леђа. Пре годину дана грдили су сваког ко неће са Мађарима заједнички да ради Сад опет грде сваког који хоће споразума са Мађарима. Прошле године претили су Мађарима, да ће их својом опструкцијом у угарском сабору смрвити и натерати, да се пред њима поклоне. Пошто су пак насели са опструкцијом, сад опет веле, да опструкција нема смисла. Некад су грдили Беч, а сада све очекују из Беча. Бана Рауха проглашују незаконитим, а њихови прваци клањају му се и честитају. Раух им је Векерлов измећар а овамо непрестано трче за Векерлом, не би ли се с њима измирио, а они би тако меки били, кад би им дао власт и масна звања. Једни веле, да Раухов програм ништа не вреди, а њихов првак Загорац опет вели, да је Раух више донео него ма који бан. Праваши траже, да се кида с Угарском и створи Велика Хрватска, а подбан Николић, Бадај и Кулмер опет су за то, да се не кида с Угарском.

Ко дакле да верује такој дружини? Не верују јој ни Хрвати а богме ни Срби Не могу Срби веровати онима који хоће све да похрвате и да на рачун Срба створе Велику Хрватску Не смеју да верују онима, који прогањају ћирилицу, а земаљско позориште и свеучилиште проглашују за чисто хрватско. Не могу да се сложе с онима, који денунцирају Србе у Босни и Херцеговини и Србе радикале, да су велеиздајници, а печат српске патријаршије називају печатом краљевине Србије, да би Србе радикале оцрнили Не верују Срби онима, који се за рачун личних интереса одричу Српства, српског имена и језика Не могу они у друштво оних, којима је Велика Хрватска исто што и Велика Србија. Срби се гнушају самостала ца, којима је српска автономија шугава и љуте се, што је имамо, а раде и хоће да гласају за Бадаја, који је прогонио ћирилицу Не могу Срби са измећарима, којима су српски захтеви дрека а удружили се са мрачњацима, да сруше автономију српске народне цркве. Види српски народ да су му коалиционаши душмани а самосталци њихови измећари. Обесили су свој програм о клин, па се лађају најгаднијих срестава: лажи, клевете и подметања, не би ли се одржали Али ни то им не помаже.

Кад им све то није упалило, узели су и последњи фишек. Трубе, да ће и опет добити владу у своје руке Тиме хоће да застраше званичнике и све оне, који су неодлучни. „Србобран“ доноси, да Векерле рачуна са победом коалиције и да ће после избора преговарати с њоме као са већином. Уредништво „Србобрана“ надовезује на то, да ће то тако зацело бити. Већ види власт у својим рукама, па умирује своје верне, да се не плаше тога, јер ће они, коалирци, остати верни своме становишту и ако дођу на владу. Но „Србобран“ је прећутао оно што је Векерле изјавио, јер му то не годи. Векерле тврди, да он није Медаковића и другове позвао на договор, него се случајно нашао с њима, а рекао им је: да Угарска не може ниједном бану дати више, него што је добио Раух Ако се коалицији свиди, она може потпомагати Рауха, али свакако ће Раух имати да изврши тај програм. Нема сумње, да би коалирци пристали и на то, само да остала висока звања они добију, а јако су гладни и због пештанских стипендија. Коалиција дакле хоће да се послужи рецептом Буде Будисављевића, који се дочепао вргинмоског мандата услед брзојава да је пала влада. И она хоће да увери народ о своме доласку на владу, да би на изборима добила званичничке гласове То је последњи фишек коалиције, али јој неће упалити. Она је проиграла народно поверење, — те на изборима неће добити већину Ми разумемо, што су они око „Србобрана“ нервозни и износе ове лажне извештаје. Приближује се дан, када ће народ с њима разрачунати. Њихови су греси, велики — па зато и страхују Али морају испаштати.

Нови Сад, 6. фебруара

О чему не пише „Србобран“? Православни Хрвати око „Србобрана“ још нису известили своје читаоце: да је њихов савезник а иначе хрватски праваш честитао бану Рауху именовање, да су се његови савезници а коалиционашки прваци поклонили бану Рауху, да је управа плитвичког друштва коме је председник гроф Кулмер, коалиционаш и њихов савезник, позвала бана Рауха на забаву и да је гроф Кулмер био на тој забави, — да је загребачки начелник Амруш био код бана Рауха и да то правашки орган „Hrvatska“ правда, јер је ишао у интересу Загреба, — да је њихов савезник а правашки вођа Загорац тврдио, да је бан Раух донео Хрватској и Славонији више уступака него и један бан досада, — да њихов савезник хрватска странка права има остварење Велике Хрватске, у коју улази Босна и Херцеговина, — да правашки орган „Hrvatska“ и „Obzor“ денунцирају Србе као велеиздајнике и то због Босне и Херцеговине — да је самосталски првак Васа Муачевић постао члан оснивач друштва за хрватско казалиште у Осеку, коме је задаћа похрваћивање Осека по признању самог друштвеног председника, — да хрватски коалиционашки листови нападају Србе и муслимане у Босни и Херцеговини због тога, што се боре за своја права, — да је „Наје Фраје Пресе“ признала, да се у Босни и Херцеговини вештачким начином ствара Хрватство, — да је Супилов „Нови Лист“ пуштен у Босну и Херцеговину, — да се по Босни и Херцеговини о владином трошку растурају хрватски коалиционашки листови, а српски се никако и не пуштају, — да „Obzor“ денунцира Србе због грба српске патријаршије за који вели, да је грб краљевине Србије, — да Полит и Богдан Медаковић нису устали у одбрану народног иметка и автономије, кад је Герман Анђелић Румунима предао манастир

ПОДЛИСТАК.

ИЗБАВИТЕЉ.

— **Szölösi Zsigmond.** —

Кад један такав човек, као Пишта Бачкаји, пребогати момак, тим изненади свет, да се оженио и увео девојку, чије се име у друштву никад није чуло: људи зацело имају права, да буду радознали — каквом је роману био ово свршетак.

Дакле не треба се чудити, што смо сви окупили Уригу, најбољега друга Пиште Бачкајија, кад се први пут појавио на нашој недељној вечери, јер ако нико, он је морао штогод знати.

На срећу није се дао дуго молити. Зацело је мудровао, да је боље, да сам исприча ствар него да остави на фантазију других.

— Што знам — почео је — казаћу вам радо. Али унапред вам кажем, да не знам све.

Има томе већ добра два месеца, како је једно после подне Бачкаји дошао к мени. Друг ми је очевидно био узрујан. Гладио је чело и косу, што му је већ почела седити и непрестано је понављао ову реченицу:

— Са мном се нешто страшно збило.

Смешећи сам га погледао и запитам га:

— Ниси ли се заљубио?

Био се скоро уплашио. Лице му је обузео румен, а неки детињасти осмех указао му се на уснама. Нехотице му пружим руку и гледао сам га озбиљно. Тада му рекох:

— Врло бих волео, да тако буде.

Друг ми је дубоко уздахнуо, као да му је нешто тешко спало са срца. И поново рече:

— Са мном се нешто страшно збило. То јест, није тако ни страшно, само... мало чудно!

— Волео бих да знам почетак.

Седне у наслоњачу, повуче неколико димова и наставио је даље:

— Ствар је почела овако. Ових дана добио сам писмо од моје сестре, удове из Б..., у ком ми пише, да јој најскупоценијем благу прети велика опасност. Има овде у Будимпешти јединца сина правника. Сестрић ми се заљубио у једну девојку, зове се Борбала Хорански, књиговођа је у једној дрвари. О учењу нема више ни говора, деран је ноћу и дању заузет, лечећи рану срца свога — и тако је писмо писао матери, да се сирота разболела била од једа. Молила ме је, да »избавим« ту младу душу из руку те девојчуре и то тако, да говорим и да молим исту девојку. Мога сестрића ретко виђам — не воли да се састаје са мном — а имао сам већ и неприлике због њега са сестром.

Можеш мислити да се нисам обрадовао овој целој историји. Врло је непријатно, зато се ипак одлучим, да јој жељу испуним, да потражим девојку.

Дознао сам, где станује и посетио сам је јуче пред вече. Доста је далеко становала, близу краја вароши, где су јефтинији станови.

— Госпођица није још стигла кући, — рекла ми је једна стара прљава жена, која ми је отворила врата од кухиње.

— Кад стиже кући?

— У шест сати излази из писарнице, а треба добра по сата, док стигне кући.

— Долази ли пешке?

Стара ме је оштро погледала:

— Та валда не долази на екипажу!

Погледао сам на сат.

— Одмах ће бити пола седам. Дочекао бих је у соби.

Стара се жена мало збуни.

— Молим лепо — рекла је — госпојица нема обичај да прима госте. Или можда сте званичним послом дошли?

— Јесте, јесте. Званичним сам послом дошао, да говорим са госпођицом.

На то ме пусти у нутра, у соби је био намештај врло сиромашан. По соби је било много сатница и женскога ручног рада, који је блажио уду сиротињу.

Мене је свакако ова соба довела у забуну. Очекивао сам шта друго, то јест, на друго сам спремљен био. Али највећма ме је збунила:

„Српско Братство“

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1.000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупираче (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има. 12 17—50

ИМАМ НА ПРОДАЈУ

100 хектолитара

ДОБРЕ ШЉИВКЕ

од 1906. године 24—25%.

148 1—1 **Тоша Симовић,**

у Белој Цркви (Fehértemplom)

НОВА **КОЖАРИЈА.**

Частим се обавијестити сву господу обртнике као: постоларе, опанчаре, папучаре, ременаре, седларе, ћурчије и т. д. у опће свакога који кожама ради, да сам отворио добро сортирану трговину кожа и горњих дјелова, те сам у стању јефтиним ценама и великим избором свакога солидно послужити.

Особито ћу пазити на ванське наруџбине, које ћу увијек што брже и јефтиније извршити.

Препоручујем се са велештовањем

Саламон Фишхоф

1651 11—25 Вуковар.

ЗА МОЈУ

ШПЕЦЕРАЈСКУ И ДЕЛИКАТЕСА ТРГОВИНУ

потребујем једног млађег и солидног

ПОМОЋНИКА

С. СЕКУЛИЋ

140 1—3 Карловци.

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

Душана Теодоровића

у Старом Сивцу

потребује једног старијег и једног млађег

помоћника.

Првенство имају, који је у мешовитој струци вичан, а говори осим српског језика још мађарски и немачки. 138 1—3

ТРЕБАМ

семена граорице (виће)!

Ко има да прода преко једног вагона, чисте без зоби и смеше, од године 1907., нека пошаље понуду до 1. марта п. н. к. са ознаком цене на адресу:

Rad i Pazar 21. Postrestante

137 1—4 Ruma.

350 хектолитара

праве босанске

ШЉИВОВИЦЕ

имаде на продају уз врло умјерену цену

Фрањо Ванек

поседник

106 3—3 Бјелина (Босна).

За комисионо стовариште

ШИВАЋИХ МАШИНА, БИЦИКЛА И ГРАМОФОНА

требам

КОМПАНИСТУ

без новаца.

Дотични треба да је добар продавац. Путници (агенти) исте струке имају првенство.

Писмене понуде слати на

128 3—3 **Жарка Малетина**

Вел. Кикинда.

ПОЗИВ

на

XXII. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

ПРВЕ СРПСКЕ СЕНТОМАШКЕ ЗАДРУГЕ

као дружине

ЗА УЗАЈАМНО ПОТПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ.

у Сентомашу

која ће се одржати у четвртак 27. јануара 1908. године у 9 сати пре подне у задружним просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење присутних чланова и поднашање закључних рачуна са извештајима управног и надзорног одбора.
2. Предлог о подели чисте добити.
3. Предлог управног одбора о оснивању VII. кола честица.
4. Молба заводског књиговође ради уписа у пензиони фонд.
5. Измена §. 32. 34. и 52. заводских правила.
6. Давање опроснице управном и надзорном одбору.
7. Избор управног и надзорног одбора.
8. Избор четир фирмацајхнера
9. Избор 5 чланова за оверовљење скупштинског записника.

Из седнице управног одбора „Прве Српске Сентомашке Задруге као дружине за узајамно помагање и штедњу“ држане у Сентомашу 5 фебруара 1908 године.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА.

Имање.

	Круна	п.
Рачун прима меница и обвезница — — —	356710	—
Рачун зајма на непокретности — — — —	64936	39
Рачун предујма VI. кола	26301	—
„ текућег рачуна	1952	33
„ намештаја —	420	60
„ вредносних папира — —	1000	—
Рачун благајнице 31. децембра 1907. —	16175	67
	467495	99

Дуговање.

	Круна	п.
Рачун честица VI. кола	96412	—
Рачун делимка VI. кола	7063	18
Рачун сталног резервног фонда — — — —	836	76
Рачун резервног фонда VI. кола — — —	1114	42
Рачун Српске Банке —	18000	—
Рачун сент штедионице	10500	-
Рачун реесконта — —	52032	--
Рачун улога на штедњу	270035	43
Рачун чисте добити за 1907. год. — — —	11502	20
	467495	99

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.

Губитак.

	Круна	п.
Рачун државне порезе —	3643	47
„ општинског прореза — — —	644	48
Рачун кулучине — —	180	-
Рачун коморске пристојбе	15	02
Рачун задружних трошкова — — — —	1477	64
Рачун станарине — —	500	-
Рачун камате зајма —	6383	96
Рачун чиновничке плате	3470	—
Рачун угл. кам. на улог	12351	30
Рачун испл. кам. на улог	1665	70
Рачун пристојбе на угл. кам. улога — —	1235	13
Рачун пристојбе на испл. кам. улога — —	166	57
Рачун болничке благајнице — — — —	80	46
Рачун пристојбе на оснив. VI. кола — — —	400	—
Рачун чисте добити за 1907 год. — —	11502	20
	43716	03

Добитак.

	Круна	п.
Рачун камате:		
од меница и обвезница —	36808	34
„ предујма VI. кола —	1353	43
„ зајма на непокретности	5035	62
по текућим рачуну —	152	50
Рачун закаснине — —	177	14
Рачун преписа честица —	149	-
Рачун делимка на акц. Српске Банке — —	40	—
	43716	03

У Сентомашу, 31. децембра 1907. год.

Стеван Пивнички с. р., благајник. **Милош Рунић** с. р., управитељ. **Бранко Путник** с. р. књиговођа

Са главним и споредним књигама сравнили и за добро нашли.

У Сентомашу, 13. фебруара 1908. год. 153 1—1

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Сава Гркинић с. р.. **Драгољуб Стајић** с. р., **Лазар Полсавин** с. р., **Андрија Мудрински** с. р., **Нестор Романов** с. р.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

да овако што пише. Печат српске патријаршије постојао је и онда, кад није било краљевине Србије. — Патријарх Арсеније Чарнојевић донео је собом из Пећи печат српске патријаршије, који је у нечем допуњен. Њиме се служе све автовомне власти Коме је тај печат запео за око? Самосталским савезницима око „Obzora“, старим душманима свега, што је српско. И ово је доказ, да су се самосталци за љубав личних интереса удружили са Србождерима. Није ни чудо, та Душану Поповићу је мила Велика Хрватска То је рекао и на митровачком збору.

*

Чији је кандидат Гавра Манојловић? „Narodna Obrana“ јавља, да је у Илоку одржана бирачка скупштина и да су присутни били само Хрвати Они су истакли Гавру Манојловића, самосталца. Хрват Ауман препоручио је да гласају за Манојловића, иако су Старчевићанци тражили, да се истакне Хрват Већина је била за Манојловића зато, што је и он Хрват истина православне вере. Са оваким се кандидатом може осујетити, да продре Србин Влада Савић. Али варају се Хрвати Срби не требају илочке туторе, нити ће дозволити да им се намеће православни Хрват Док илочки Хрвати знају зашто истичу Манојловића, дотле „Србобран“ хоће да га прикаже као Србина. Признаје, да је своје песме штампао латиницом и да је издавао лист за хрватску омладину, али хоће да порекне, да Гавра Манојловић није смео да говори у почаст Змају Али Манојловић је у Нештину признао, да зато није говорио у почаст Змају, јер му је забранио предстојник Павић. То је био одговор на питање изборника Милана Рајковића Узалудно лаже „Србобран“. Срби у илочком котару знају добро, чији је кандидат Манојловић па му окрећу леђа

*

Немачки кандидати. Поговара се, да су Немци одржали договор у Митровици и решили да истакну своје кандидате и то у Карловцима Проводовског, у Шиду Шумахера, у Руми Ристера. За Стару Пазову и Земун именоваће накнадно своје кандидате.

*

Васа Муачевић на делу На бирачкој скупштини у осечком доњем граду говорио је Васа Муачевић против Србина кандидата а у корист Хрвата. Друго се што није могло очекивати од човека који је члан друштва за похрваћивање.

Вести из места и са стране.

Главу даје, али службу не даје.

Велики Светозар објављује, да његов брат Адам не мисли из службе ван, јер Адам служи народу српском и хрватском а не мађарском слузи Рауху. Кад би морао служити Рауху, он би захвалио, па ма морао служити црном Циганину (од турског соја) Као што се види, Адам се не растаје од службе. Није га заболело ни што га макнуше из Вргинмоста у Преграду. Само нека иде плата, па ће му и патриотски стомак бити задовољан. Није се ни Валеријан Прибићевић стидео да прими протосинђелски чин од оног истог патријарха Бранковића, под чијим председништвом самосталци нису могли да раде у српском сабору (а у ствари хтели су да помогну при осујећивању саборског рада). Благо српском народу, што му служи Адам Прибићевић. И шта би било, кад би Адам напустио службу! Зло по народ без њега. Али нека се народ утеши, Адам неће из службе, пре ће се са главом растати, него са службом.

Прослава 25-годишњице Саре Бакаловићке.

Прошлог петка прославила је чланица дружине српског народног позоришта Сара Бакаловићка двадесетпетогодишњицу свога глумовања. Пре представе поздравио је слављеницу Тона Хаџић, за тим јој је предао једну сребрну казету у име госпођа из Кикинде. У име новосадске омладине предао је слављеници управитељ Добриновић златан ланац. Грађанство Новога Сада послало је на дар један бриљантски прстен и сребрн венац, а предали су их Марија Дудварска и Мица Миловановићева. У име новосадског женског сокола предале су слављеници венац цвећа Марија и Олга Дудварска. — Члан дружине Спиридоновић предао је слављеници венац цвећа као дар од Луке Поповића, негдашњег члана Српског Народног Позоришта, а сада члана Народног Позоришта у Београду. Чланица дружине Милка Марковићка поздравила је слављеницу у име осталих чланова и предала јој венац цвећа.

Прослава 25 годишњице глумовања Димитрија Спасића.

Члан дружине Српског Народног Позоришта Димитрије Спасић прославиће идућег петка (8. о. м.) двадесетпетогодишњицу свога глумовања. Чист приход што падне тога вечера на каси, намењен је слављенику. Тог вечера даваће се комад „У долини“ од Ечегараја.

Главна скупштина Задруге Срба занатлија Новосађана.

Задруга Срба занатлија Новосађана одржаће у недељу 10. (23.) фебруара у 2 сата после подне своју редовну главну скупштину у здању српске основне средишне школе. Позивају се сви чланови да дођу. — Парастос умрлим задругарима одржаће се у саборној цркви у суботу 16 (29.) фебруара у 11 сати пре подне.

Убиство на Врачару.

У чубурској улици бр. 18. у Београду извршено је једно грозно убиство. У пекара Косте Каљевића служио је осамнајстогодишњи момак Светозар Пујић. Он затражи од газде да га исплати. Газда то не хтеде учинити, јер је Пујић према уговору имао код њега остати до ђурђева дне. Момак му попрети да ће га убити, али Каљевић није то узео озбиљно. У вече оде Каљевић у кавану и у поноћ се врати кући и легне. Момак Светозар је остао код куће, а то вече дошао је к њему као и обично на ноћиште његов брат од тетке Милорад Илић. Договоре се да заједнички изврше убиство. Прво Пујић удари батином по глави Каљевића, који је дубоким сном спавао, па онда и Илић. На место га убију. За тим се покупе и одјуре на станицу хотећи брзим возом утећи за Бугарску. Чиновници што је издавала карте упаде у очи, упозори једног жандарма. И овом се учине младићи сумњиви, у одговорима су били недоследни, те их одведе на полицију. Ту признаду своје недело.

Куд води пиће.

Пре својих десетак дана изишао је из затвора после двогодишњег тамновања ратар Иван Хаџић. Робио је, што је оружјем нападао на кућу свога шурака. Изишавши из тамнице Хаџић се ода пићу и поче опет нападати на свога шурака. Возећи се једном поред његове куће попрети му да ће га убити. Шураку беше дозлогрдило те смисли да преухитри свога зета. Овај се једаред напит пратио са гајдашем ноћу по улицама, шурак га дочека те испали два метка на њега. Један погоди Хаџића и на место га убије, други погоди гајдаша и тешко га обрани, тако да је и он доцније издахнуо. Полиција ухапси Хаџићева шурака, Димитрија Зеца, те и он призна своје дело.

Празноверица.

Како пролази празноверан свет најбоље ће нам показати овај случај, што се недавно десио у Нештину. Једном сељаку дође циганка и рекне му, како у његовој кући није све у реду, како је на кућу наишла нека несрећа. Она ће га избавити, ако јој даде четир дуката за њега, жену и двоје деце, а једну петицу за стару матер. Циганка ће то све бајаги укопати и доцније, после девет дана, извадити. Сељак сверује. Циганка изиште још сукања, кецеља, марама и других потребних ствари, затим разног потребног посуђа, од јела лонац купуса, кокош, гуску и тд., све у вредности од преко 140 круна, покупи се и оде. После није хтела долазити и изговарала се како су јој виле наудиле те лежи болесна. Сељак се најзад досети јаду, на место укопаног новца нађе парче папира, Циганку пријави суду. Ухапшена је Циганка и муж јој као сукривац.

Привиноглавски настојатељ и прослава Св. Саве.

Пишу нам из Привине Главе: Лане нисмо светили нашу школу, пошто је Данило Брзаковић отпустио учитеља, па деца нису имала обуке, а ове године постараше се саборски одбор и школски савет, па нам послаше учитеља. Наш учитељ, Стеван Марковић, спремио је децу за декламације, а ми смо се родитељи радовали, да ћемо свечано провести овај дечији миљени дан, светога Саву. Наш кнез Никола Јованчевић и учитељ слали су трипут редаре и децу Брзаковићу, да нам посуди три топада можемо испалити у славу Св. Саве. Пошто је школа удаљена од манастира, то би било потребно да нам је учинио као један духовник и пастир. Ми смо увек на дан Св. Саву збрипули се, па давали добровољне прилоге а тако су и сви бивши калуђери потпомагали наш светосавски фонд. А Брзаковић ни ове године нити допринесе ни филирати је ступио у цркву, ни у школу, а казао нам је, да нам не да топова. Кад се пак сетио да ћемо ге изнети на јавност, он је заповедио да се код цркве опали један топ два, као што је и опалио у невреме, само да се измотава. Чудили смо се како је дозволио и Герману да нам школу освети. Тако ови Србују. Брзаковић, кад треба да се школа свети он лешка на меку душеку а његов бранилац Марко Јованчевић у Шиду лумпује у Шалошевој гостионици и тамо га ћушкају шидске калфе. Имао је круна да даде бандистама Марко Јованчевић, да га прате у неко доба ноћи око манастирских ћелија, ваљда је хтео да и свог Брзаковића мало разоноди. Ово су они што пишу у „Српској Мисли“ и у „Бранику“ како је Брзаковић пријатељ нашој школи и просвети, а гура је од себе. Ово су они што фале самосталце а клеветају радикале. Нашла вреће закрпу.

Прилози за Српско Народно Позориште.

1. Народна штедионица у Т. Бечеју послала је прилог од 50 круна. — 2. Гђица Десанка Јовановић из Вршца послала је 52 К. 30 пот. у име годишњих крајцарашких прилога, а приложили су по 7 К. 30 пот. годишње: гђе Мила Недељковић, Анка Георгијевић, Меланија Дајковић, гђице Смиља Недељковић, Десанка Јовановић, Милена Јовановић, Мара Недељковић, и г. Нака Остојић — сви из Вршца. — 3. Исплатили су остатак своје чланарине и подмирили су целу чланарину од 100 круна: г. Александар Дунђерски, велепоседник из Сентомаша; и г. Светозар Милинов, трговац у Загребу. Исти постају редовни чланови и добијају чланске дипломе. — 4. Уписали су се и примљени су за чланове са уплатом од 20 к. у име I. рате чланарине под условом, да исплате остатак од 80 к. у року од 3 године дана, — ови родољуби: Марко Вилић, гимн. професор у Новом Саду, и др. Миладин Свињарев, лекар у Новом Саду. — 5. Исплатили су по 40 К. у име II. и III. рате своје чланарине ови чланови: Рада Мандић, учитељ у Ст. Пазови; и Жарко Илић, трговац у Ст. Пазови. — 6. Г. др. Војин Бикар, адвокат у Сомбору, и г. Каменко М. Папрић, шеф књиговодства земунске штедионице у Земуну, уплатили су по 20 К. у име II. рате своје чланарине. — На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

Брзојави „Застави“

Стигли 6. фебруара.

Измена саборског пословника.

Будимпешта. Влада ће повући све поднесене законске предлоге, да би могла отпочети расправа о поопштравању пословника

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

јем. Али ја сам га хитро дохватио и осетио сам да је у завежљају парче хлеба. Девојка је са зажареним лицем узела завежљај из руку мојих...

Овде ми је друг ућутао. Мало сам чекао, да настави, али како је и даље немо седео, запитао сам га:

— Шта је било даље?

Гледао ме је, као да се из сна буди и испрекидано ми рекне:

— Ништа. Отишао сам. Ни сам не знам како? Али осећам, да ово овако не сме остати... Целу ноћ нисам ни ока склопио... Ја мислим, да сам у грозници. Непрестано пред собом видим застрашено лице девојчино... ону слику... и оно парче хлеба у завежљају... Држим, да сам и сад у грозници... Мислим добро би било, да одем лечнику?

Насмешим се и ухватим га за руку:

— Драги друже, ја мислим, теби не може лечник помоћи. Ја да сам на твом месту, не бих то радио!

— Шта би ти радио?

— Отишао бих још једаред к тој девојци — молио бих је да ми опрости.

Друг ми је поруменио, као каква швигарица и тихим ми гласом рече:

— Видиш... Ја сам већ то мислио... Али хоће ли ми опростити...

Остале догађаје не знам ни ја. Али видим да му је девојка — опростила.

С мађарског: **Вида Милићева.**

ЖЕНИДБА.

Добар свршени трговац, Србин, стар 28 година, услед слабог познанства желео би ступити у ближа познанства са старијом и озбиљнијом девојком из отмније фамилије и са скромним миразом. Или ма и са млађом удовицом, са миразом најмање 5—6000 круна. Васпитане имају првенства. Предузимам једну лепу радњу у вароши са врло добрим прометом.

Понуде упутити на администрацију овог листа под шифром: **Родољуб бр. 500.** 156 1—3

(Дискреција строго зајамчена)

одушевити. Али оно што је у њему доброга, корисногa, треба помоћи да се изведе, но треба се борити и за то, да се све то прошири у духу напреднијих програма, нарочито у духу програма српске народне радикалне странке.

Са неоправданом железничком прагматиком повређено је велико право Хрватске и Славоније, али се то повређено право мора исправити путем регниколарних депутација, као што је то у закону назначено, а не путем опструкције.

Браћо и другови!

Програм српске народне радикалне странке познат је. Тај програм чува права домовине, права народа, права сваког појединца. Наш програм тражи сваком своје. Он тражи слободу, правду, леба и просвету. Он тражи нарочито и то, да се у руке држављана, народа, положи судбина домовине, тражи опште, једнако, непосредно, тајно гласање при избору народних заступника. Наши кандидати тумачили су наш програм и приликом ове изборне борбе, а чиниће то и надаље.

Браћо и другови!

Ускоро ће наступити важан, судбоносан тренутак. Ко зна кад ће се опет вратити. Немојте да га пропустите. Обавештавајте и придобијајте Вашу браћу, који још нису с нами. У овој бесомучној дреци, коју су на недостојан начин подигли наши противници, тешко је разумети мирну, озбиљну реч. То нека Вас тим јаче покрене на истрајност. У овом сићушном, малом времену, а то су време створили сићушни и мали људи, многи још не виде, да се велика циљ може постићи само правим путем и озбиљном борбом. Растумачите им то.

Српска народна радикална странка улази у сву борбу сама. Чланови српске самосталне странке, чланови владине странке и чланови хрватских странака кандидују се у појединим нашим срезовима против нас. Ми ћемо имати тешку борбу, али ће тим часнија бити наша победа. Треба само још мало напора и издржљивости, па ћемо у нашим српским срезовима сигурно победити, јер добијамо са свију страна најповољније извештаје. Покажимо дакле своју снагу, јер ће нас ценити само према снази нашој. С том ћемо снагом закуцати, а само према тежини тога куцања — отвориће нам.

Пођите дакле браћо и другови у изборну борбу. Нека вам та борба буде сретна. Програм вам је светао; оружје нека Вам буде чисто. С тим ћете победити.

У Ср. Карловцима 5. (18) фебруара 1908.

За управу српске народне радикалне странке:

Др. Миливој Бабић, перовођа. **Др. Ђорђе Красојевић**, председник.

Зар није доста проливено српске крви на Удбини?

Федор Поповић кандидат српске народне радикалне странке за срез Вргинмост прошле се среде кренуо, да походи поједина места у њему. Свугде је одушевљено дочекан. У Топуску су га одушевљено дочекали ратари из Топуског, Чемернице, Старог Села и Катинца. У Вргинмосту је свечано дочекан и заједно с њим уђоше у варош. Пред дућаном Лукачевим стајала је гомила људи (њих 25—30) и изазивајућим погледом мерила нашег кандидата и његову пратњу. Поповић је чуо још пре доласка у Вргинмост, где се пронашали потајни гласови да ће наши људи бити нападнути и с тога је опомињао све наше, да буду мирни, трезвени, да се не дају изазивати. — Поповић је за тим походио бираче у Вргинмосту, па је сматрао за дужност да оде и до трговца Лукача. Чим је ушао у дућан за њим уђоше и оних 25—30 људи. Лукач је осорно ословио Поповића са речима: Шта ви овде тражите. Поповић је мирно одговорио на то, да је кандидат српске народне радикалне странке. А Лукач да би распалио ону гомилу људи рече Поповићу: „Ви изазивате“. Заведена она група рече тад: „Не требамо ми Вас“. Стање је било озбиљно јер је могло доћи до нападаја. Поповић одговори Лукачу да се ограђује против Лукачевих напада, а окренув се оној гомили рече: Браћо, колико год је Ваш бивши заступник Србин барем толико сам и ја. А он вам е рекао кад је био код Вас да се он бори за слободу. Па кад је слобода, онда сам и ја дошао, да кажем шта хоћу и шта мислим, ко неће да ме слуша, ја га силити нећу, ко хоће уз г. Буду нек остане уз њега, а ко хоће з мене да је уз мене. А они који вас буне против мене и против радикала оно вам нијесу пријатељи. Озбиљнији и свеснији у оној групи тад рекоше: право има господин и почеше се разилазити. Кад се Поповић враћао гомила је била мања али се већином састојала из људи, који се највише баве фраклићима а тад им беху у изгледу и сатлици. —

Састанак радикала испао је врло лепо. Говор радикалног кандидата пропраћен је бурним одобравањем. Говорили су још Грлић председник, Станко Мркшић ратар, Стјепо Кобасица, уредник „Народног Гласника“, Пера Рајачић ратар и омладинац Узелац. Спроведена је организација радикалне странке за Вргинмост и цео срез.

За тим сви присутни, све четир и четир у реду испратише свог кандидата и госте на станицу. Кад дођоше до Лукачевог дућана, излетише 15—20 јадника још јаднијех господара, које је наоружао Лукач кантама од петролеума и јајима. Нико се на њих није ни осврнуо, али кад полетише јаја, једном бацаше шешир с главе и кад некима метауше канте на леђа и стадоше по њима туђи, изгледао је сукоб неизбежљив. — У редовима радикалне странке наста комешање. „Народни Гласник“ лепо примећује: „Ко познаје наш народ у душу, ко познаје његову гордост, ко познаје жестоку крв српску, тај може замислити шта се могло десити са оних 20—30 пијаних и плаћених заведених сиротана, који нису знали шта раде. Тешком муком и само жестоким и трезвеним упливом наших првака пошло је за руком разјарене и увређене, оне честите Србе ратаре, све људе умирити и ред одржати. Но они заведени и пред станицом почеше лупати и викати. Узрујаност је тада достигла свој врхунац, но у том стигоше и жандари. Кад почеше оне пјане растеривати, неки се стадоше противити. Изгледало је, да ће се опет пролити српска крв. Но срећом прође све у миру, свет се разиђе а тројицу везаше. Господо око „Србобрана“, који познајете Банију и Лику тако добро и знате историју земље и народа, па нам кажите: од када српски народ демонстрира ударајући о петролејске канте? Од када се српски народ бацајима и т. д. Ви нисте Срби, ви нисте људи, ви немате ни срца ни савјести, ни осјећаја за ваш народ. Зар вас срце не боли? Ви сте хтели крви, српске крви; али гријех би био на вашој души.

Цео овај догађај најјасније сведочи, да су заслепљена господа око „Србобрана“ хтела да изазову оно исто што и на Удбини. „Народни Гласник“ још доноси, како је више сељака јавно признало, да их је самосталски кандидат Б ле учио: „Ударајте по радикалима камењем и јајима, само не колцима!“ Зар ту господу самосталску још није растрезнио крвави догађај на Удбини! Опасним, срамним оружјем почели су да се служе, но уверићe се ускоро, да ће им се све то самима обити о главу. Србин је научио на отворену, мушку борбу, а на подлу не. Самосталска господа ће тиме још јасније открити народу себе и своју срамну, подлу, нитковску борбу. И народ у Банији и Лици прогледа већ, гади се те подле борбе, и њене виновнике одбациће као блато са својих ногу.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Пишу нам из илочког среза: Радикални кандидат, Влада Савић, развио је програм у Черевићу, Баноштору, Сусеку и Нештину, а у недељу у Свилошу и Грабову. Свуда је одушевљено дочекан и поздрављен. Огромна већина бирача гласаће за радикалног кандидата. Његова је победа осигурана. Срби — осим неколико мрачњака неће ни да чују о православном Хрвату Манојловићу, за кога се заузимају само затуцани хрватски Србождери из Илока. Манојловић је путовао по срезу, но свуда су му Срби бирачи у очи рекли, да он није Србин и да га не требају. Народ ће пак добро забележити имена оних жалосних Срба, који се од њега у овој прилици цепају. То неће осујетити победу нашег кандидата, јер те мрачњаке можемо на прсте избројати. Живели редикали!

*

Хоће да прогоне ђаке. Кад је бивши подбан Николић на Сретење о. г. био у Карловцима, викали су му нека гимназијски ђаци „Живео!“ Чује се, да је професор Сперњак који је присталица Србина — Несрбина Николића, тражио истрагу против тих ђака. Ова истрага нема никаква смисла. Ако се мисли тиме да замажу очи противницима, онда је узалудан труд. Фарисејства је доста било. Нема смисла прогањати децу. Треба децу оставити на миру. Кад буду одрасли, уверће се и сами ти ђаци, да су били на погрешном путу кад су Хрвату Николићу викали „живео!“ Већа им казна од те не треба.

*

Шта је Николић: Србин или Хрват? Бивши подбан Николић „запутио се“ са благословом „Hrvatske“ у Срем. Србима говори да је Србин, а Хрватима пак да је Хрват. Но јавно се чува да призна, да је Србин или Хрват, него шеврда. Једног Хрвата у Варадину упитао је: За кога ће гласати? Овај му је одговорио: За Красојевића. На то је Николић плануо и дрекнуо: Зар да гласате против мене Хрвата? — Шта на то веле самосталски швиндлера?

Потврда саборских закључака.

Пишу нам из Карловаца: Приспели су они потврђени закључци српског народно црквеног сабора, о којима је већ била реч у „Застави“. Сви су ти закључци створени у сабору онда, кад су самосталци и браниковци тврдили, да је саборски рад незаконит, јер је председавао потпредседник, мада су се као помамни дерали, да је сабор био крњ, све им то није помогло. — Није им помогло ни око мољакање самосталаца код Векерла, да саборске закључке врати непотврђене. Краљ је потврдом закључака признао, да је сабор био законит и да може радити кад председава потпредседник. Мрачњаци су дакле претрпели ужасан пораз. Издајницима пак остаје на челу жиг, да су хтели да руше автономију и народна права. Народ ће их презрети. То ће осетити већ на изборима посланика у Хрватској и Славонији.

Србија и Црна Гора.

Друго издање краља Милана и Владана Ђорђевића појавило се на Цетињу. Кнез Никола и Томановић успели су, да изазову сукоб са Србијом. Због познате Томановићеве изјаве у црногорској скупштини, да је из Београда место братске руке пружена бомба, дошло је до отвореног сукоба. Министар-председник Пашић изјавио је у скупштини, да је српски посланик на Цетињу добио пуномоћ, да наступи неограничен допуст, ако би му било немогуће остати на Цетињу. Српски посланик Јовановић тражиће задовољштину за нанесену увреду. Ако је не добије, напустиће Цетиње. То значи прекидање дипломатских односа између Србије и Црне Горе. Је ли морало до тога доћи? Морало је, кад се кнезу Николи прохтело да игра улогу краља Милана. Нема сумње, да ће кнез Никола због овог свог дела стећи признање свих оних листова, који су славили и краља Милана. Неће му изостати ни похвала „Браника“, који је у своје време одобравао краљу Милану, кад је руског посланика Жадовског увредио. Кнез Никола стекао је признање Ћурчићевих „Београдских Новина“, али је изгубио симпатије Српства. Ако му Ћурчићево признање више вреди, нека му је сретно, али имаће кад и да се каје.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

РАДЊА ЗА ПРЕДАВАЊЕ.

Мешовита радња на врло добром месту у Новом Саду са лепим прометом, предаје се ради већег предузећа. За преузимање радње потребан је капитал од 2—3 хиљаде круна. Иста радња предаће се само Србину.

Обратити се на власника

Ђоку Мољца

152 1—3 гвожђарска радња

Нови Сад, дунавска ул. 24.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.